

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross - Sectional Descriptive Study)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมาย (Target Population) หมายถึง นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร

ประชากรศึกษา (Study Population) หมายถึง นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2544 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยโรงเรียนชาย 11 โรงเรียน โรงเรียนหญิง 10 โรงเรียน โรงเรียนสหศึกษา 96 โรงเรียน รวม 117 โรงเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 10,957 คน (ข้อมูลจากกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2544)

ตัวอย่าง (Sample) หมายถึง นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 11 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนชาย 1 โรงเรียน หญิง 1 โรงเรียน และสหศึกษา 9 โรงเรียน สุ่มห้องเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ชั้นปีละ 1 ห้อง รวม 33 ห้อง ห้องเรียนละ 13 คน จำนวน 429 คน

การคำนวณขนาดตัวอย่าง (Sample Size)

คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์)⁽⁶⁸⁾

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

- n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดประชากร
 e = ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{10957}{1 + 10957 \times (0.05)^2}$$

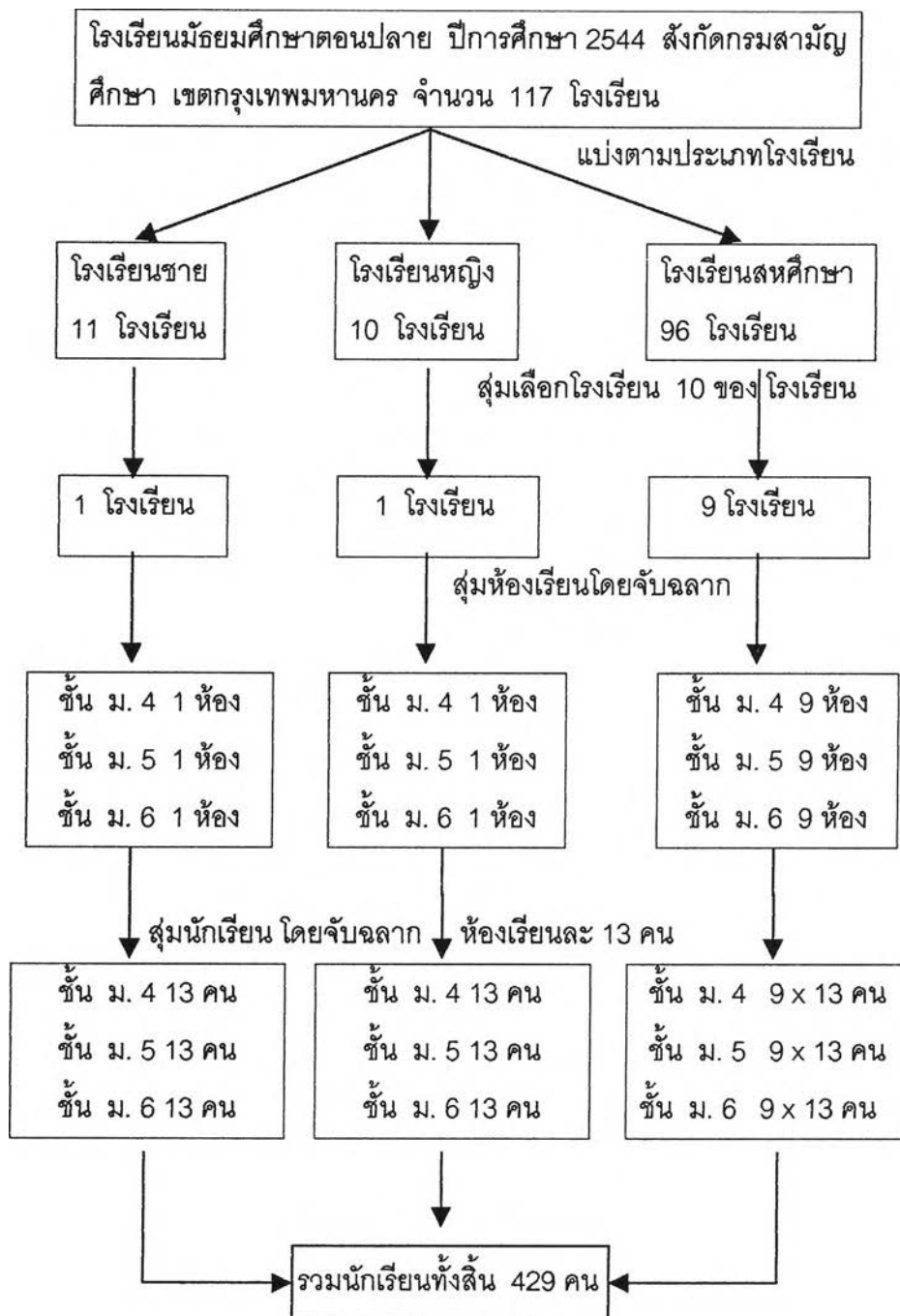
$$= 386$$

เมื่อกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่ม = 0.05 จะได้กลุ่มตัวอย่าง
 สำหรับการศึกษาคั้งนี้ เท่ากับ 386 คน เพื่อให้การศึกษามีความสมบูรณ์ ได้เพิ่มขนาดตัวอย่าง
 สำหรับการศึกษาคั้งนี้ อีก 10% รวมเป็น 425 คน ได้ปรับขึ้นให้ลงตัวเป็น 429 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling technique)

ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างโดยวิธี Stratified Sampling และ Simple Random Sampling ตามแผนภูมิการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงแผนภูมิการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ที่สุ่มได้ 11 โรงเรียน มีดังนี้

ประเภทโรงเรียน	ชื่อโรงเรียน	ขนาดของโรงเรียน
ชาย	โรงเรียนมัธยมวัดมกุฎกษัตริย์	กลาง
หญิง	โรงเรียนสตรีวิทยา	ใหญ่พิเศษ
สหศึกษา	โรงเรียนเทพศิลา	ใหญ่
สหศึกษา	โรงเรียนรัตนสมโภชน์บางเขน	ใหญ่
สหศึกษา	โรงเรียนวิมุตติยารามพิทยากร	ใหญ่
สหศึกษา	โรงเรียนประชาราษฎร์อุปถัมภ์	ใหญ่
สหศึกษา	โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย	ใหญ่พิเศษ
สหศึกษา	โรงเรียนวชิรธรรมสาริต	ใหญ่พิเศษ
สหศึกษา	โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย	ใหญ่พิเศษ
สหศึกษา	โรงเรียนโยธินบูรณะ	ใหญ่พิเศษ
สหศึกษา	โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี	ใหญ่พิเศษ

หมายเหตุ ความหมายขนาดของโรงเรียน

ขนาดกลาง หมายถึง ขนาดของโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ระหว่าง 500 - 1499 คน

ขนาดใหญ่ หมายถึง ขนาดของโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ระหว่าง 1500 - 2499 คน

ขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง ขนาดของโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 2500 คนขึ้นไป

ระยะเวลาในการศึกษา

ระหว่างเดือนตุลาคม 2544 – กุมภาพันธ์ 2545

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามชนิดผู้ตอบเป็นผู้ตอบด้วยตนเองซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนตำรา เอกสาร และทฤษฎี ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

- ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ผลการเรียนเฉลี่ย
- ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ผู้ที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ด้วย สถานภาพของบิดามารดา ความสัมพันธ์ในครอบครัว ลักษณะครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว
- ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ลักษณะของโรงเรียน การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพจิต การทำกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเจตคติต่อปัญหาสุขภาพจิตวัยรุ่น เฉพาะปัญหาด้านการปรับตัว 4 ด้าน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแบบวัดเจตคติของลิเคิร์ต (Likert Scale) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยแต่ละข้อจะมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 40 ข้อ เป็นข้อความที่เป็นเชิงบวก และข้อความที่เป็นเชิงลบ ได้แก่ ข้อคำถามที่ 1, 9, 10, 15, 29, 31, 34, 36, 37 รวมทั้งสิ้น 9 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

	ข้อความที่เป็นเชิงบวก	ข้อความที่เป็นเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5 คะแนน	1 คะแนน
เห็นด้วย	4 คะแนน	2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	3 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน	5 คะแนน

คะแนนรวมของเจตคติต่อปัญหาสุขภาพจิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านการเรียน มีพิสัยระหว่าง 12 ถึง 60 คะแนน ด้านสังคม มีพิสัยระหว่าง 12 ถึง 60 คะแนน ด้านอารมณ์ มีพิสัยระหว่าง 11 ถึง 55 คะแนน ด้านเพศมีพิสัยระหว่าง 5 ถึง 25 คะแนน แบ่งกลุ่มระดับต่อปัญหาสุขภาพจิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มเป็นเกณฑ์ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ

- ระดับเจตคติดี หมายถึง นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีค่าคะแนนเจตคติต่อปัญหาสุขภาพจิตอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าคะแนน มากกว่า $\bar{X} + SD$
- ระดับเจตคติปานกลาง หมายถึง นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีค่าคะแนนเจตคติต่อปัญหาสุขภาพจิตอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนน ระหว่าง $\bar{X} \pm SD$

- ระดับเจตคติไม่ดี หมายถึง นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีค่าคะแนนเจตคติต่อปัญหาสุขภาพจิตอยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าคะแนน น้อยกว่า $\bar{X} - SD$

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการปรับตัว ซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงจากแบบสำรวจปัญหาการปรับตัวของ ประภาวดี เหล่าพูนสุข⁽⁶⁵⁾ ที่ใช้ในการศึกษาเรื่องปัญหาการปรับตัวและสุขภาพจิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี ซึ่งประภาวดี เหล่าพูนสุข ได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสำรวจการปรับตัวที่สุภาพรรณ โคตรจรัส ได้รวบรวมและดัดแปลงมาจากแบบสำรวจปัญหาการปรับตัวชุดมูนีย์ (Mooney Problem Check List : College Form, 1950) จำนวน 55 ข้อ เป็นคำถามการปรับตัวด้านการเรียน 16 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 –16 การปรับตัวด้านสังคม 16 ข้อ ได้แก่ ข้อ 17 – 32 การปรับตัวด้านอารมณ์ 14 ข้อ ได้แก่ ข้อ 33 – 46 การปรับตัวด้านเพศ 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 47 – 55 เป็นข้อความที่เป็นเชิงบวก และข้อความที่เป็นเชิงลบ ได้แก่ ข้อคำถามที่ 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 24, 25, 26, 27, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 41, 43, 45, 49, 50, 52, 53, 54 รวมทั้งสิ้น 33 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยแต่ละข้อจะมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

	ข้อความที่เป็นเชิงบวก	ข้อความที่เป็นเชิงลบ
จริงที่สุด	5 คะแนน	1 คะแนน
จริง	4 คะแนน	2 คะแนน
จริงบ้าง	3 คะแนน	3 คะแนน
จริงน้อย	2 คะแนน	4 คะแนน
จริงน้อยที่สุด	1 คะแนน	5 คะแนน

คะแนนรวมของการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านการเรียน มีพิสัยระหว่าง 16 ถึง 80 คะแนน ด้านสังคม มีพิสัยระหว่าง 16 ถึง 80 คะแนน ด้านอารมณ์ มีพิสัยระหว่าง 14 ถึง 70 คะแนน ด้านเพศ มีพิสัยระหว่าง 9 ถึง 45 คะแนน แบ่งกลุ่มระดับการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มเป็นเกณฑ์ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ

- ระดับการปรับตัวดี หมายถึง นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีค่าคะแนนการปรับตัวในระดับสูง โดยมีค่าคะแนน มากกว่า $\bar{X} + SD$

- ระดับการปรับตัวปานกลาง หมายถึง นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีค่าคะแนนการปรับตัวอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนน ระหว่าง $\bar{X} \pm SD$
- ระดับปรับตัวไม่ดี หมายถึง นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีค่าคะแนนการปรับตัวอยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าคะแนน น้อยกว่า $\bar{X} - SD$

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการปรับตัว ได้แก่

1. การประสบปัญหาด้านการเรียน
2. การประสบปัญหาด้านการคบเพื่อน การปรับตัวกับพ่อแม่ ครู/ อาจารย์
3. การประสบปัญหาด้านอารมณ์
4. การประสบปัญหาด้านทางเพศ
5. ความต้องการการช่วยเหลือจากโรงเรียนและกรมสุขภาพจิต

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาความตรงของเนื้อหาของแบบสอบถาม (content validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเกี่ยวกับเจตคติเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจิตวัยรุ่นและการปรับตัว นำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงในเนื้อหา การใช้ภาษาและความชัดเจนของภาษา จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปทดลองใช้

2. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) หลังจากได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ได้นำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความคงที่ภายใน (Coefficient of Internal Consistency) แบบ Cronbach's Alpha Coefficient ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เตรียมเครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามเจตคติต่อปัญหาสุขภาพจิตวัยรุ่นและการปรับตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กระทรวงศึกษาธิการ เขตกรุงเทพมหานคร พร้อมคู่มือลงรหัส

2. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงอธิบดีกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสำเนาถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่จะเก็บข้อมูลทั้ง 11 โรงเรียน

3. ติดต่อประสานงานเข้าพบกับผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขออนุญาต ขอความร่วมมือ พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูล

4. เข้าพบรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ อาจารย์ประจำชั้นของกลุ่มตัวอย่างแต่ละห้อง เพื่อขอความร่วมมือ โดยผู้วิจัยขอใช้เวลาคาบเรียนอิสระ

5. ผู้วิจัยเข้าพบและแนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่างแต่ละห้อง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

6. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามเจตคติต่อปัญหาสุขภาพจิตวัยรุ่นและการปรับตัว ให้กลุ่มตัวอย่าง อธิบายถึงวิธีตอบแบบสอบถามอย่างละเอียด พร้อมเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างซักถามสิ่งที่ไม่เข้าใจ จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบเสร็จแล้วเก็บแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถาม หลังจากนั้นกล่าวขอบคุณกลุ่มตัวอย่างและอาจารย์ประจำชั้น

7. นำข้อมูลที่ได้มาแปลงเป็นคะแนนและวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ลงรหัสข้อมูลก่อนทำการวิเคราะห์ และได้แปลงข้อมูลของแบบสอบถามเจตคติและการปรับตัว ให้เป็นคะแนน หาค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละด้าน โดยรวม

การวิเคราะห์ข้อมูล ประมวลผลด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Sciences) SPSS for Windows Version 10 และกำหนดค่าความเชื่อมั่นทางสถิติที่ 95 % ($\alpha = 0.05$)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายข้อมูลตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

2.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์เจตคติต่อสุขภาพจิตวัยรุ่นและการปรับตัว โดยใช้
Correlation Coefficient

2.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว
ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม กับ เจตคติต่อสุขภาพจิตและการปรับตัว โดยใช้ Chi – square test